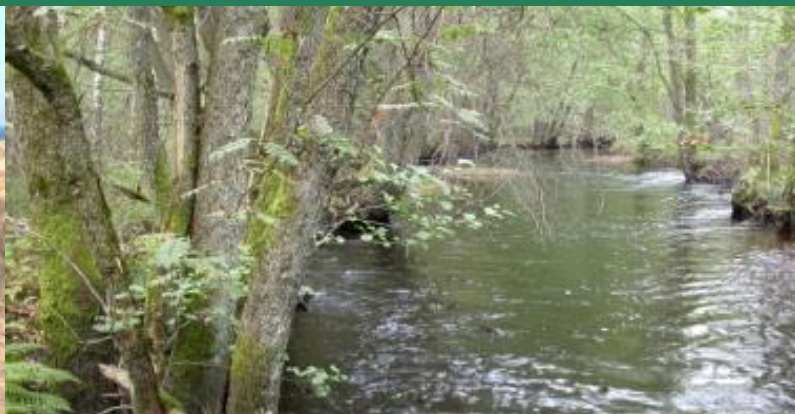

Järnmölle

Vad betyder Natura 2000?

Natura 2000 är ett europeiskt nätverk av områden med värdefull natur. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav i EU:s fågeldirektiv samt art- och habitatdirektiv. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara de arter och naturtyper som förekommer naturligt i Europa.

EU-direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. Direktiven fastställer principen att naturtyper har ett bevarandevärde i sig själva och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Direktiven är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992. Natura 2000-nätverket är en av grundstenarna i EU:s arbete för biologisk mångfald.

Varje medlemsland ska peka ut Natura 2000-områden för att skydda de fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv och de arter och naturtyper som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de värden som pekats ut i området ska bevaras långsiktigt genom rätt skydd och skötsel.

Vad är en bevarandeplan?

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en bevarandeplan. I bevarandeplanen ska det finnas en beskrivning av området med dess arter och naturtyper samt ett bevarandesyfte och bevarandemål. Tänkbara hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, samt behov av bevarandeåtgärder som t. ex. skydd och skötsel, ska beskrivas. Planen ska underlätta förvaltning av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, arter och naturtyper enligt bästa tillgängliga kunskap, vilket för vissa områden skiljer sig något från vad som är beslutat av regeringen. Länsstyrelsen har för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen.

Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen, som även är ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska vara ett levande dokument och revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Planen ska tas fram i dialog med berörda intressenter och det är värdefullt om den som har ny information som berör området kontaktar Länsstyrelsen.

Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas som exempelvis skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Viktigt att tänka på

Det krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillståndsplikten gäller även för verksamheter eller åtgärder utanför Natura 2000-området om dessa kan innebära att miljön inne i området påverkas. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen på ett tidigt stadium. Detta underlättar en eventuell tillståndsprövning. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med, eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av Natura 2000-området.

Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte särskilt Natura 2000-tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Däremot aktualiseras tillståndsplikten både vid ändring av verksamheten och vid nyanläggning.

Påverkan från areella näringar och andra pågående verksamheter är förutsägbara och förebyggs därför i första hand i arbetet med bevarandeplaner och genomförandet av nödvändiga bevarandeåtgärder. Tillståndsprövning kan vara nödvändig om dessa åtgärder inte är tillräckliga. Vid planerade verksamheter eller åtgärder som kan komma att påverka miljön i ett Natura 2000-område bör samråd ske med Skogsstyrelsen gällande skogsmark och med Länsstyrelsen för övriga areella näringar.

Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Läsanvisningar

De hot som redovisas under rubriken ”Vad kan påverka negativt” i bevarandeplanen, ska ses som exempel på åtgärder som kan skada utpekade arter och naturtyper. I varje enskilt fall måste det göras en bedömning huruvida den planerade åtgärden är sådan att den kan skada områdets naturvärden.

Hot som är övergripande och gäller för många av naturtyperna, men som inte kan avväjas genom skötselåtgärder inom det enskilda Natura 2000-området, tas inte upp i bevarandeplanen. Sådana hot kan vara;

- Försurning och övergödning till följd av nedfall av kemiska ämnen.
- Global uppvärmning.
- Storskaliga förändringar av markanvändning där t. ex. naturbetesmarker och slätterängar växer igen och variationsrik skog omvandlas till produktionsskog.
- Omvandling av skötseln av landskap från småskaligt till storskaligt.

De bevarandemål som redovisas för de enskilda arterna/naturtyperna i bevarandeplanen beskriver det tillstånd som är önskvärt för arten/naturtypen inom Natura 2000-området.

Det bevarandetillstånd som redovisas för de enskilda arterna/naturtyperna anger tillståndet för arten/naturtypen i Natura 2000-området vid den tidpunkt då denna bevarandeplan togs fram.

Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/halland eller telefon 010-224 3000

Naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se

Omslagsfoto

Kollage Länsstyrelsen

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0510143 Järnmölle

Kommun: Varberg

Områdets totala areal: 7,2 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-08-08

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-19

Markägarförhållanden:

Privat.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2002-01-01, SCI: 2004-12-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

4010 - Fukthedar

4030 - Torra hedar

6230 - Stagg-gräsmarker

6410 - Fuktängar

Bevarandesyfte

För Natura 2000-området Järnmölle är syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper som utgjort grund för utpekandet av området. Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv.

Prioriterade bevarandevärden:

Välhävddad och mycket artrik betesmark.

Prioriterade åtgärder:

Fortsatt hävd genom bete eller slåtter samt röjning av igenväxningsvegetation.

Beskrivning av området

Betesmarken vid Järnmölle, beläget ca 1 mil sydost om Varberg, är en natur- och kulturhistorisk skatt. Här finns ett gammalt utmarksbete med i stort sett alla de arter man kan förvänta sig en i riktigt fin halländsk naturbetesmark. Bosättningar vid Järnmölle finns belagda i skrift redan från 1200-talets början. På kartor från storskiftet som ägde rum på 1790-talet syns byn omgiven av socknens vidsträckta utmarker. På grund av att inlandsisen under nedisningens slutskede just i det här området gjort en tillfällig framryckning och skjutit upp tidigare avsatt morän i en handfull parallella ryggar (så kallade ändmoräner) har utmarken här fått ligga kvar som betesmark när omgivande marker röjts från sten och plöjts upp. Välbevarade rester av kontinuerligt betad och ögödsblad utmark är något mycket sällsynt i de halländska slättbygderna.

Spridda björkar, enbuskar och kantiga stenblock som sticker upp ur den välbetade och kullrigt tuviga grässvålen ger idag marken en säregen karaktär. Tuvorna har utvecklats under det månghundraåriga kontinuerliga betandet. Tuvigheten ger tillsammans med en varierande markfuktighet i området en mosaik av olika vegetationstyper. Uppe på tuvorna är marken torrare och här växer arter som ljung, slättergubbe, jungfrulin, kattfot i mängd, backtimjan, brudbröd och spåtistel. Mellan tuvorna och i ett större fuktigare parti växer darrgräs, ängsvädd, klockljung, rikligt med granspira och inslag av nysört och klockgentiana. Hedfryle, ljungögontröst och fältgentiana tillhör de allra exklusivaste inslagen i floran.

Vad kan påverka negativt

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. Innan en åtgärd genomförs måste verksamhetsutövaren ta ställning till om den specifika åtgärden riskerar att påverka miljön i Natura 2000-området på ett betydande sätt. I så fall ska kontakt tas med Länsstyrelsen.

Alla typer av exploateringsföretag, byggnation, grävning, schaktning och upplag etc. i eller i direkt anslutning till området kan förstöra eller skada naturtyperna, antingen som en direkt effekt eller genom anläggningsarbetet.

Dikning, rensning av diken, dämning, exploatering och andra åtgärder som kan påverka områdets hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt, vilket i sin tur kan påverka ytvattnets flöde och kvalitet samt grundvattnets nivåer och kvalitet. Även åtgärder i närliggande miljöer kan ge en negativ påverkan.

För svag eller utebliven hävd förändrar artssammansättningen och leder till att buskar och träd kan breda ut sig. Många av arterna är konkurrenssvaga, vilket innebär att om buskar och ljung breder ut sig minskar örternas möjlighet till fortlevnad och spridning.

Allt för hård hävd eller hävd vid fel tidpunkt riskerar att försämra örternas långsiktiga överlevnad. Dessutom leder minskad blomning och pollenproduktion till att nektar- och pollensamlade insekter missgynnas. För hård hävd kan även leda till brist på läande och bärande träd och buskar vilket påverkar insektsliv och fågelliv negativt.

Brist på variation mellan svagare och hårdare hävdade partier kan påverka fågelfaunan och insektsfaunan negativt.

Markberedning, insådd och plantering ändrar markstrukturen och artsammansättningen.

Körande med maskiner och andra åtgärder som kan resultera i markkompaktering, djupa spår och andra markskador kan bl.a. leda till ökad ytavrinning, skador på rötterna, förändrad markkemi och ändrade förutsättningarna för marklevande organismer.

Spridning av kemikalier som bekämpningsmedel och växtnäringsämnen samt stödutfodring kan påverka artsammansättningen negativt. Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.

Brist på jord- och sandblottor missgynnar marklevande insekter och konkurrenssvaga örter.

Främmande arter kan påverka konkurrensförhållanden, predationstryck och orsaka sjukdomar. Vildsvin kan kraftigt påverka markstruktur och flora.

Naturtyperna fuktängar, fukthedar och stagg-gräsmarker förekommer på små ytor i området. Arter som är knutna till naturtyperna är därför särskilt utsatta för påverkan från omgivningen och förändrad markanvändning.

Bevarandeåtgärder

Fortsatt hävd av kulturlandskapet genom slåtter eller bete och röjning av igenväxningsvegetation är av vikt för att behålla områdets naturvärden samt återskapa eller upprätthålla ett gynnsamt bevarandetillstånd för naturtyperna. En viss variation i hävdens intensitet mellan åren kan vara positivt för bland annat insekter som samlar nektar. Får betar ofta blommande örter selektivt vilket missgynnar nektar- och pollensamlade insekter varför bete bör bedrivas med nötkreatur.

Områdets värden skyddas idag genom att miljöstöd utgår för nödvändig skötsel. På sikt bör området säkras som t. ex. naturreservat för att säkerställa ett långsiktigt bevarande av naturvärdena.

En utökning av betesmarken i eller i anslutning till området kan stärka områdets naturvärden och bidra till att säkra ett gynnsamt bevarandetillstånd för naturtyperna.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**4010 - Fukthedar**

Areal: 0,7 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,3 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer på en liten yta i södra delen av betesmarken. Området är välhävdad av bete. Detaljerad beskrivning av naturtypen i området saknas men den utgörs generellt av en i huvudsak öppen och fuktig hed med klockljung. Den återfinns på kalkfattig, mager mark, främst i nederbördsrika delar av sydvästra Sverige. Naturtypen är präglad av långvarig hävd genom exempelvis bete och bränning eller fluktuationer i markvattennivån. Fukthedar täcker vanligtvis små arealer och förekommer ofta i mosaik med andra naturtyper.

Bevarandemål

Målet är att området är välhävdad utan skadlig ansamling av förna och domineras av hävdgynnade arter. Heden utsätts för regelbunden bränning och marken är naturligt fuktig och mager. Hydrologin är ostörd utan avvattnande eller tillrinnande diken eller körspår. Träd- och buskskiktet täcker högst 30 % av ytan. Typiska arter som klockljung förekommer. Arealen av naturtypen fukthedar är minst 0,3 hektar.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen är tillfredsställande men riskerar att försämrans då den endast förekommer med liten areal.

4030 - Torra hedar

Areal: 0,7 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 4,4 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Torra hedar utgör det dominerande inslaget i betesmarken. Området är välhävdad genom lång kontinuitet av bete och artrikedomen är stor med förekomst av arter som slåttergubbe, kattfot, darrgräs, spåstistel och ängsvädd. Vegetationen är tuvad med torrare partier uppe på tuvorna och blötare partier emellan.

Bevarandemål

Målet är att området är välhävdad utan skadlig ansamling av förna och präglad av lång kontinuitet av bete och regelbunden bränning. Marken är torr till frisk med naturlig näringsstatus och domineras av hävdgynnade arter. Träd- och buskskiktet täcker högst 30 % av ytan. Typiska arter som kattfot, slåttergubbe och darrgräs förekommer. Arealen av naturtypen torra hedar är minst 4,4 hektar.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen är tillfredsställande.

6230 - Stagg-gräsmarker

Areal: 1,8 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,7 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer i två små områden i västra delen av betesmarken. Båda ytorna är välhävdate genom bete. Detaljerad beskrivning av naturtypen i området saknas men den återfinns generellt på torra till friska, magra, silikatrika jordar. Naturtypen är i huvudsak öppen och till skillnad från silikatgräsmarkerna är stagg en av de viktigaste arterna. Vegetationen i övrigt är örtrik och kan ibland hysa ovanliga växter.

Bevarandemål

Målet är att området är välhävdat utan skadlig ansamling av förna. Marken är torr till frisk med naturlig näringsstatus och har en tydligt hävdpräglad vegetation. Området är artrikt med god förekomst av typiska arter bland vilka stagg utgör ett betydande inslag. Träd- och buskskiktet täcker inte mer än 30 % av ytan. Arealen av naturtypen stagg-gräsmarker är minst 0,7 hektar.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen är tillfredsställande men riskerar att försämrans då den endast förekommer med liten areal.

6410 - Fuktängar

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,3 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer på en liten yta i norra delen av betesmarken. Området är välhävdad genom bete. Detaljerad beskrivning av naturtypen i området saknas men den utgörs generellt av hävdpräglade, i huvudsak öppna och fuktiga ängar med blååtäl eller starr. Naturtypen är beroende av hävd, antingen genom bete eller slåtter. Fuktängarna kan vara örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Fuktängar är en tämligen vanlig naturtyp i Halland.

Bevarandemål

Målet är att området är välhävdad antingen genom bete eller slåtter utan skadlig ansamling av förna och präglad av lång kontinuitet av hävd. Marken är fuktig med naturlig näringsstatus och opåverkad hydrologi. Markvegetationen är tydligt hävdpräglad och träd- och buskskiktet täcker inte mer än 30 % av ytan. Området är rikt på blommande örter och typiska arter som Jungfru Marie nycklar och granspira förekommer. Arealen av naturtypen fuktängar är minst 0,3 hektar.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen är tillfredsställande men riskerar att försämrans då den endast förekommer med liten areal.

Dokumentation

Artportalen, ArtDatabanken SLU. Uttag 2015-11-10.

Bengtsson, S. 1996. Naturvårdsprogram för Hallands län. Varbergs kommun. Länsstyrelsen i Halland. Remissutgåva.

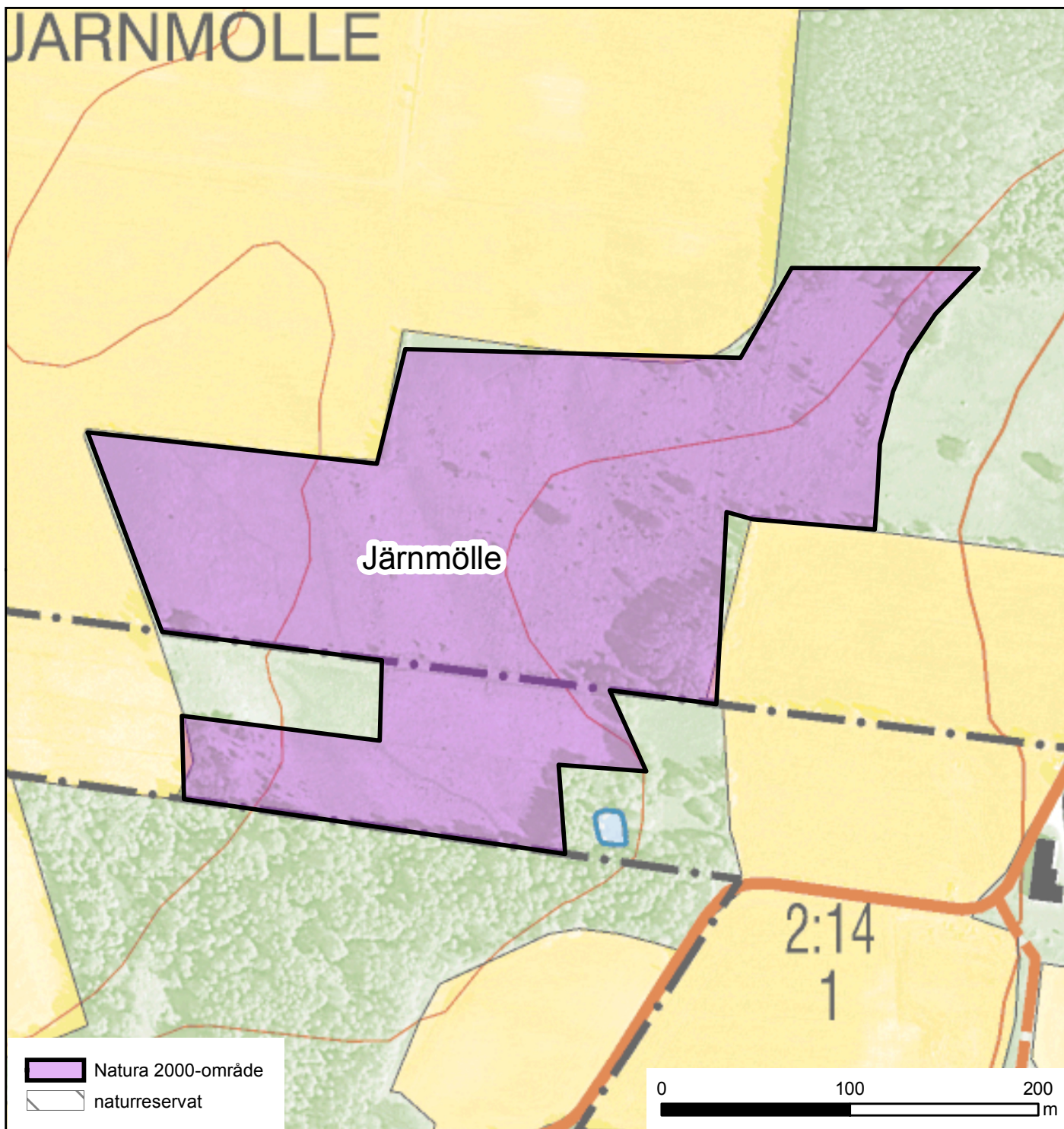
Länsstyrelsen i Hallands län. 1991. Ängs- och hagmarker i Varbergs kommun. Författare K. Lindfeldt, AK Håkansson, K. Hernborg och L-Å Flodin. Meddelande 1991:6.

Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventeringen, databasen Tuva.
<https://etjanst.sjv.se/tuvaut/site/webapp/tuvaut.html>.

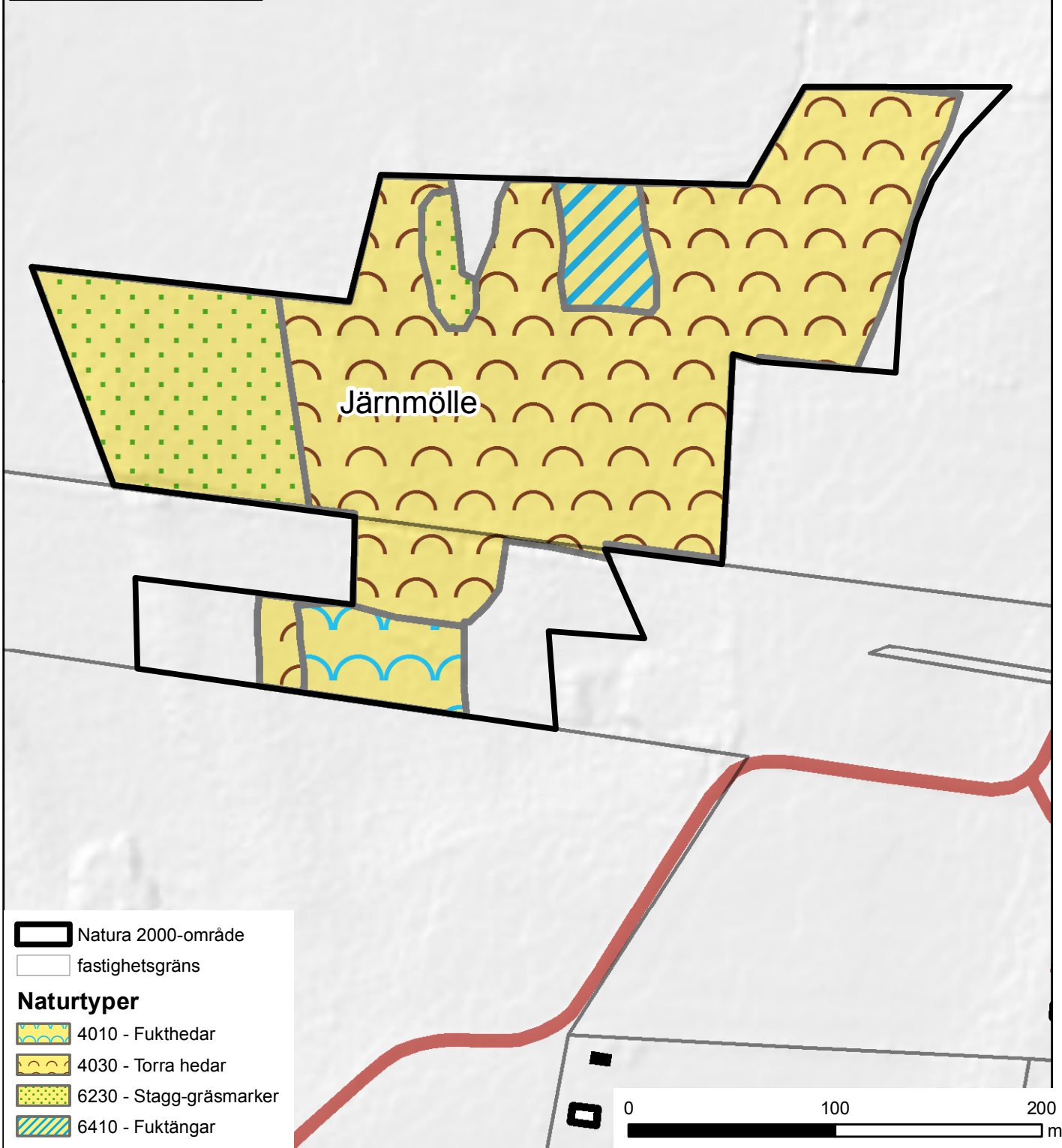
Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Natura-2000-i-Sverige/.

Bilagor

- 1 Kartor över områdets läge och gräns samt naturtyper
- 2 Artlista
- 3 Ordförklaring

- Natura 2000-område
- fastighetsgräns
- Naturtyper**
- 4010 - Fukthedar
- 4030 - Torra hedar
- 6230 - Stagg-gräsmarker
- 6410 - Fuktängar

Artlista för Natura 2000 området Järnmölle

Artlistan innehåller fynd av rödlistade arter (baserat på 2015 års rödlista) samt andra regionalt naturvårdsintressanta arter observerade inom området de senaste 25 åren. Samtliga observationer är hämtade från artportalen.

Under kolumnen hotkategori anges vilken kategori arten har i den nationella rödlistan eller om arten är regionalt intressant t.ex. som signalart. Rödlistningskategorier i ordning från lägst till starkast: nära hotad (NT), sårbar (VU), starkt hotad (EN) och akut hotad (CR).

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Hotkategori
Fjärilar		
silversmygare	<i>Hesperia comma</i>	NT
Kärlväxter		
slättergubbe	<i>Arnica montana</i>	VU
darrgräs	<i>Briza media</i>	Regionalt intressant
loppstarr	<i>Carex pulicaris</i>	VU
spåtistel	<i>Carlina vulgaris</i>	Regionalt intressant
Jungfru Marie nycklar	<i>Dactylorhiza maculata</i> subsp. <i>maculata</i>	Regionalt intressant
ljungögontröst	<i>Euphrasia micrantha</i>	VU
fältgentiana	<i>Gentianella campestris</i> subsp. <i>campestris</i>	EN
hedfryle	<i>Luzula congesta</i>	Regionalt intressant
gökblomster	<i>Lychnis flos-cuculi</i>	Regionalt intressant
granspira	<i>Pedicularis sylvatica</i>	NT
nattviol	<i>Platanthera bifolia</i>	Regionalt intressant
fläckmaskros	<i>Taraxacum maculigerum</i>	VU
Nordstedts maskros	<i>Taraxacum nordstedtii</i>	Regionalt intressant
Svampar		
praktvaxskivling	<i>Hygrocybe splendidissima</i>	NT
hedröksvamp	<i>Lycoperdon ericaeum</i>	NT

2016-09-30

Ordförklaring

bevarandemål – Beskrivning av det önskvärda tillståndet för den berörda naturtypen eller arten i det berörda området.

bevarandetillstånd – Det nuvarande tillståndet för den berörda naturtypen eller arten i det berörda området i förhållande till bevarandemålen.

bevarandestatus – Tillståndet för den berörda naturtyper eller arten i ett biogeografiskt perspektiv, där alla faktorer som påverkar en art eller naturtyp och som på sikt kan påverka dess naturliga utbredning, struktur och funktion, har beaktats.

biotopskydd – En form av områdesskydd. Inom ett biotopskyddsområde får man inte göra något som skadar naturvärdena.

ekologisk status – Tillståndet i sjöar, vattendrag och kust (vattenförekomst) bedöms i form av ekologisk status och kemisk status. Den ekologiska statusen är en bedömning av vattnets kvalitet för organismer. Bedömningarna görs i enlighet med förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.

kemisk status – Tillståndet i sjöar, vattendrag, grundvatten och kust (vattenförekomst) bedöms i form av kemisk status och ekologisk status. Den kemiska statusen är en bedömning av förekomsten av vissa ämnen. Bedömningarna görs i enlighet med förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.

naturtyp – I detta dokument avser naturtyper sådana som är definierade av EU och finns uppräknade i bilaga 1 till art- och habitatdirektivet. Exempel på sådana naturtyper är 9110 näringsfattig ekskog, 1210 driftvallar och 3260 mindre vattendrag. För varje naturtyp har Naturvårdsverket tagit fram en vägledning med information om hur naturtypen ser ut, vilka arter som finns i den, vad som krävs för att den ska kunna bevaras etc. Dessa finns att hämta på <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddade-omraden/Natura-2000/>

nyckelbiotop – En värdefull naturmiljö.

pSCI – Natura 2000-område som pekats ut med stöd av art- och habitatdirektivet kan ha beteckningen pSCI, SCI och SAC beroende på hur långt i beslutsprocessen området har kommit. När det heter pSCI (proposed Site of Community Interest) har området föreslagits av Sveriges regering, men ännu inte antagits av EU.

SAC - Natura 2000-område som pekats ut med stöd av art- och habitat-direktivet kan ha beteckningen pSCI, SCI och SAC beroende på hur långt i beslutsprocessen området har kommit. SAC (Special Area of Conservation) är det slutliga steget där området har antagits av EU och därefter med stöd av miljöbalken 7 kap 28 § förklarats som särskilt bevarandeområde vilket bland annat kräver att bevarandesyfte och åtgärder är fastlagda och offentliggjorda.

SCI – Natura 2000-område som pekats ut med stöd av art- och habitat-direktivet kan ha beteckningen pSCI, SCI och SAC beroende på hur långt i beslutsprocessen området har kommit. När det heter SCI (Site of Community Interest) har området antagits av EU, men ännu inte förklarats som SAC.

SPA – Natura 2000-område som genom regeringsbeslut klassificerats som särskilt skyddsområde (Special Protection Area, SPA-område) i enlighet med Fågeldirektivet.

vattenförekomst – En avgränsad vattensamling som en sjö, en kustvik, ett grundvattenmagasin eller en del av ett vattendrag.